

Nacka Miljövårdsråd

Nacka Miljövårdsråd är en partipolitiskt och religiöst obunden förening, bildad 1969, med både enskilda personer och Nackaföreningar som medlemmar. Miljövårdsrådet verkar för en god boende-, arbets-, trafik- och fritidsmiljö. Nacka Miljövårdsråd är remissorgan i kommunala planfrågor.

Nacka 2025-06-20

Nacka kommun, KFKS 2023-212
Enheten för strategisk stadsutveckling
131 81 Nacka
oversiktsplan@nacka.se
registrator@nacka.se

Kopia: Region Stockholm, Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
kontakt@regionstockholm.se

Länsstyrelsen i Stockholms län stockholm@lansstyrelsen.se
Miljöenheten, Nacka kommun miljoenheten@nacka.se
Kommunekolog Anna Herrström Anna.Herrstrom@nacka.se
Kommunekolog Stella Malmgren Stella.Malmgren@nacka.se
Kommunekolog Linda Silfverberg Linda.Silfverberg@nacka.se
Enhetschef Ann-Christine Rudström Ann-Christine.Rudstrom@nacka.se
Översiktsplanerare Sandra Bratt Sandra.Bratt@nacka.se
Nacka Värmdö Posten red@nvp.se

Granskningsyttrande över förslag till ny översiktsplan för Nacka kommun

Förslaget ger en mycket grov bild av den markanvändning som kommunen eftersträvar. De samhällsutmaningar som redovisas är allmänt hållna men de aktuella problem och utmaningar som Nacka specifikt har saknas till stor del. Översiktsplanen behöver revideras innan den kan antas av kommunfullmäktige.

Detta remissvar gäller inte bara översiktsplaneförslaget utan också stadsutvecklingens inriktning och genomförande i stort samt själva översiktsplanprocessen.

Översiktsplaneförslaget innehåller värdefull information och värdefulla analyser men saknar kopplingen till tidigare planering och trendmässig utveckling och utvärdering av denna. Ett separat avsnitt för detta behövs i planen så den blir mer strategisk.

Bra att nya underlag med kartor och med text som beskriver Nacka nu finns

Kommunens struktur med inriktningen på planeringen i fyra delområden är en bra utgångspunkt. Illustrativa schematiska kartor visar dessa delområden. Speciellt underlag om gröna och blå områden/temata är viktiga för löpande bedömning av stadsutvecklingsprojekt. Delar av underlaget är inte färdigt ännu så översiktsplaneförslaget behöver därför uppdateras på många punkter före antagande.

Den miljökonsekvensbeskrivning som är en del av planarbetet visar på risk för betydande miljöpåverkan vad avser vissa miljöaspekter. Detta visar att det finns förbättringspotential i översiktsplaneringen vad gäller konkreta åtgärder för att uppnå mål som redovisas eller för att komma tillrätta med problem som konstaterats.

Jämfört med gällande plan har ytterligare områden som ska utredas för skydd redovisats vilket är en bra start. Grönstrukturen som helhet behöver detta utökade skydd. Sambanden mellan dessa värdefulla områden och mindre naturområden i bebyggelsen samt natur på enskilda tomter behöver fungera ihop för att till exempel eklevande och tallevande arter ska ha goda livsbetingelser och spridningsmöjligheter.

Nacka har mycket begränsat markinnehav förutom naturreservat och allmän plats i bebyggelseområden. Endast planmonopolet återstår som styrmedel. Att då signalera flexibilitet mot exploateringsintressenterna kan vara problematiskt. En tydlig översiktsplan när det gäller inriktningen behövs för att ta tillvara invånarnas intressen. Att kommunen sålt ut mark och välfärdsfastigheter har minskat handlingsfriheten.

Det är bra att ambitionerna att skydda natur utökats

Trots att översiktsplaneförslaget i många stycken är otydligt har en stor förändring skett när det gäller målsättningen att skydda värdefulla naturområden. Samrådsförslaget innehöll vissa mindre tillägg av områden men därutöver har nu ytterligare områden tillkommit i granskningsförslaget. Många av dessa har efterfrågats av remissinstanserna. Nackas ambition är nu att skydda 30 procent av områden som avses utredas för reservatsbildning redovisats. Det känns som ett erkännande av betydelsen av den gröna infrastrukturen. Nu är det upp till bevis när det gäller genomförandet. Historiskt är reservatsbildning i Nacka en seg och utdragen process. Kommer resurser personellt etcetera för detta att avsättas?

Genomförandet av skydd av natur behöver prioriteras

Två stora nya utredningsområden för skydd av natur i Erstavik har föreslagits i granskningsförslaget. Det ena området ligger öster om Nackareservatet och Källtorp. Det andra väster om Tattbyreservatet och norr om Erstaviken. Områdena finns i en karta men kommenteras inte. De är till stor del ekologiskt särskilt känsliga områden. Dessa två områden är speciellt viktiga för att Nackas strävan att skydda 30% av kommunens yta ska kunna förverkligas. En förteckning med namn och area på alla de nya utredningsområdena skulle underlätta dialogen kring den fortsatta planeringen.

Inriktningen av översiktsplanen är svårtydd

Markanvändningen beskrivs som i stort sett densamma som i gällande översiktsplan från 2018. Slutåret är 2050 i båda fallen. Planperioden är därmed kortare nu och skiljer sig från den regionala planeringen RUFS som anger mållåret 2060. Kartredovisningen i översiktsplaneförslaget skiljer sig från den tidigare redovisning och nya kategorier för markanvändningsslagen anges. Grovt avgränsade bebyggelseområden gör också att det är svårt att tyda inriktningen och att jämföra med

tidigare översiktsplanering. Den nedkortade texten i granskningsförslaget gör planen än mer svårtydd.

Formuleringar i form av målbild, karaktärsområden och kärnvärden har presenterats. De är i och för sig bra som diskussionsunderlag men ger de något konkret nytt vad gäller markanvändningen som föreslås? Vad är mervärdet för Nackaborna av det nya översiktsplaneförslaget? Vilka nya insikter har planeringen och genomförandet under senare år gett? De förändringar i olika delområden som redan beslutats och de som kommer därefter framgår inte. Vad innebär en långsammare befolkningsökning?

Inriktningen av planeringen framgår ibland av andra dokument

Det är i andra dokument som strukturplanen för Nacka stad och planprogram för olika lokala centrumområden där de konkreta avvägningarna oftast framgår. Strukturplanen har aldrig varit på samråd som helhet. Utbyggnaden har dock visats i några separata planprogram. Strukturplanen uppdateras kontinuerligt för kommunens eget behov och för kommunikation med byggintressenterna. Kommunens modell över Nacka stad som ibland uppdateras är ett sätt att åskådliggöra delar av den aktuella planeringen för Västra Sicklaön. Även om denna modell tonar ner vägstrukturen är det den som visar kommunens intentioner för Nacka stad bäst. Strax före granskningen togs modellen bort för uppdatering, ett tecken på att planeringen står i limbo.

Översiktsplaneförslaget redovisar oftast mycket stora sammanhängande bebyggelseområden med mycket varierat innehåll med endast en inriktning. Utvecklad inriktning dominerar Mb- och Lc-områden fast stora delar av dessa innehåller ändrad respektive befintlig bebyggelseinriktning. Kommunen är tydligen avsiktligt otydlig och håller öppet för olika förändringar i alla bebyggelsekategorier. Översiktsplanen blir en sammanfattning som är så allmän att den blir svårtydd.

Svindarsberg och annan naturmark är en del av denna mångfunktionella bebyggelse som oftast är tät och som består av mest bostäder med insprängda arbetsplatser och handel. Översiktsplaneförslaget är en mycket grov sammanfattning av det som oftast mer detaljerat beskrivs i andra dokument.

Det gröna kommer i praktiken i andra hand

Tunnelbaneöverenskommelsen med viss mängd bostäder har styrt inriktningen och bevarandefrågor har kommit på efterhand. Sammantaget resulterar detta i ett demokratiunderskott. Kommunen har kontinuerligt haft fokus på infrastruktur och bostadsbyggande och trots tidigare grönstrukturplan, material om ekosystemtjänster med mera så har dessa frågor varit sekundära. Att det finns underlagsmaterial om gröna och blå värden räcker inte. De måste förstås av inblandade och användas vid avvägningar. Nu finns fler underlagsmaterial om gröna och blå värden och mer produceras parallellt med översiktsplanen. Kommer dessa att få genomslag i planeringen eller blir de dokument som inte används eller följs upp löpande? Är den expertis om det gröna som finns i kommunen bara en remissinstans som får yttra sig över färdiga förslag?

I översiktsplan efter översiktsplan lyfts naturen fram som något som Nackaborna värdesätter högt och som varje översiktsplan gång efter gång säger sig värna om. Vi får fler och fler kunskapsunderlag och vackra målsättningar men hur vägs grönstrukturvärden mot infrastrukturvärden? Hur viktiga är Nackas gröna och blå värden i de avvägningar som görs?

Viljeinriktning som ger vägledning saknas ofta

Vad Nacka vill är oklart. Dels framgår att markanvändningens inriktning på byggandet är densamma som tidigare och dels att nytt underlag om den gröna infrastrukturen finns. Vad menas?

Ska inte nya insikter värderas och få påverka den planering som pågår och den som ännu inte är genomförd? Nya lösningar på planeringsproblem är ju en del av mervärdet av en ny översiktsplan. Planperioden är kortare än förut och planförslaget mindre visionärt.

Planförslaget är fortfarande otydligt

Nackas översiktsplaneförslag är en sammanfattning av planeringsläget som är ytlig och har mest nytta för den som har låg kunskapsnivå om Nacka. Tyvärr är den dessutom historielös. Den refererar inte till tidigare översiktsplanering och vad som skiljer nuvarande förslag från tidigare förslag. Vilka policies kvarstår och vilka är nya och varför i så fall. Kommunen verkar prioritera handlingsfrihet och lämnar ofta allmänt hållna formuleringar som är svårtolkade. Översiktsplanen har nya kategorier för markanvändningen som försvårar jämförelser. Texten har kortats ner och olika typer av servicebehov som finns i kommundelarna enligt planprogram och gällande översiktsplan har exempelvis tagits bort så otydligheten har ökat. Har tidigare målsättningar ändrats eller inte?

Förtroendet för översiktsplanen är skadat. Den är full av stavfel som dock är lätta att justera men värre är språkligt konstiga formuleringar och rena felaktigheter i kartorna. Det saknas ofta spår/leder samt anläggningar i kartmaterialet men värst är att förbindelser som inte finns ritats in. Dessutom är aktualiteten på kartmaterial oklar samt definitionen på vad som avses.

In Fisksätra har en led längs vattnet mellan idrottsområdet och Östervik som anges som befintlig. I Boo är Dalkarlsängen betecknad med Sb26 i texten Sb25 på kartan. Avgränsningarna av bebyggelseområdena i Boo och Ektorps centrala delar är mer detaljerade än i Fisksätra och i Älta.

Uppföljningar saknas

En översiktsplan ska visa inriktningen framåt. Men uppföljningar är viktiga. Tidigare översiktsplaner har utlovat detta men så sker inte. Varje översiktsplan Nacka producerar börjar med nuläget och ser endast framåt. 2025 blir år 0 (noll) i granskningsförslaget och tidigare utveckling och planering redovisas och problematiseras inte. Kommunen tar inte lärdom av det som är resultat av tidigare planering. Både bra och dåliga planeringsbeslut samt genomföranden i form av byggande respektive reservatsbildning behöver analyseras och diskuteras.

Tidigare exploateringar och planering som ännu inte genomförts följs inte upp. Hur grönstrukturen (den gröna infrastrukturen) påverkats och kommer att påverkas redovisas inte. Samband i texten den gröna infrastrukturen har försämrats och ytterligare problem har tillkommit.

En uppföljning av planering och byggande efter tunnelbaneöverenskommelsen skulle vara ett bra underlag för fortsatt planering. Vad som ska ingå i själva översiktsplanens text om detta kan diskuteras men själva underlaget behövs och behöver finnas tillgängligt.

Olika dokumenters betydelse är oklar

Ett grön- och blåstrukturprogram som avser att ge vägledning är inte färdigställt och kommer sent i processen. Programmet anges tjäna som ett paraply för övriga underlag om Nackas natur. Hur olika underlagsmaterial hänger ihop och deras inbördes betydelse är oklart. Den bild som visar hur underlagen hänger ihop har exempelvis inga pilar som visar vad som är underlag för vad. Aktualitet och status framgår inte.

Det gröna har sedan tunnelbaneöverenskommelsen kommit i efterhand i Nackas planering. Föregående grönstrukturprogram gjordes 2011 inför 2012 års ÖP. Ingen uppdatering gjordes inför ÖP 2018 som är den nu gällande.

Kartan/skissen som visar det urbana navet på Västra Sicklaön ger en felaktig bild av hur delområdena hänger samman. Det finns ingen direkt koppling mellan Kvarnholmen och Nacka strand. I stället borde verkligheten vara en utgångspunkt. Henriksdal och Kvarnholmen är ett separat stråk med vissa kontakter med Sickla och Nacka centrum. Nacka strand, Jarlaberg och framtida Bergs gård är ett eget kluster som avskiljs av barriären Värmdöleden. Nacka stad är till stora delar separata enklaver med glapp emellan.

Fokus är på fel infrastruktur med tanke på klimatförändringarna

Östlig förbindelse finns med i översiktsplaneförslaget och har anslutning i Sickla. Kommunen vill liksom tidigare genom decennierna ha denna förbindelse oavsett kostnader och miljökonsekvenser. Endast "fördelar" med projektet nämns. Kommunen kräver att Trafikverket i detalj preciserar utformningen av tunnelrören. I jämförelse kan noteras att en tunnelbaneutbyggnad till Orminge inte alls lyfts fram som den förtjänar. Dessutom har kommunen inte behandlat och planerat för tunnelbaneuppbyggnad i den centrumomvandling som pågår. Denna viktiga fråga skjuts på framtiden vilket troligtvis innebär att central naturmark i Orminge går till spillo när det blir dags att bygga tunnelbanan. Kommunen bör trycka på för att tunnelbanan förlängs till Orminge. Det är väsentligt att Södra länken förses med ett springklersystem så att vi slipper de alltför ofta upprepade avstängningarna.

Nya planeringsförutsättningar kräver omtag

I stort sett alla de utbyggnadsprojekt som ingår i tidigare översiktsplanering finns kvar i det förslag som nu presenteras. Inget resonemang om den översyn av hundratalet stadsbyggnadsprojekt som är aktuellt förs. Kostnadsökningar i projekten och svag bostadsefterfrågan gör ändringar i genomförandet aktuellt men översiktsplaneförslaget lever i en annan verklighet. Nackaborna får inte vara med om att samråda om den påverkan detta får på markanvändningen. Inget om stoppet av det stora projektet med överdäckningen av väg 222 Värmdöleden framgår trots att det är en mycket stor och tydlig översiktsplanefråga. Att upphöjningen av Saltsjöbanan över Planiavägen stoppats ingår inte heller. Dessa och andra ändringar i inriktningen får effekter som måste ingå i ett samråd.

Buller vid befintliga och planerade bostäder behöver analyseras bättre och det inte bara vid den tänkta överdäckningen. Hur stor del av bostadsbeståndet blir bullerstört? Nya etappindelningar samt trafik och vägalternativ behöver diskuteras öppet och inte ske i det fördolda.

Nacka stad saknar målbild för centralt belägna stadsmiljöer

Mötesplats Nacka med överdäckningen av Värmdöleden berörs inte alls trots att den är en av de viktigaste pusselbitarna i Nacka stad. Stora utredningskostnader har lagts på detta. Överdäckningen pausades för ett år sedan men frågan kommenteras inte i översiktsplaneförslaget. Innebär detta att kommunens intention är att inget ska ske i området till och med 2050? Finns någon plan B?

I kommunens illustrationer i andra dokument finns överdäckningen med park, vägar kvar och den ligger över Värmdöleden som har ny sträckning. Överdäckningen skulle kantas av nya kvarter i tunnelbanans närhet. Kommunens informationsmaterial missleder kommuninvånarna, företagen och byggintressenterna och skapar osäkerhet. Behovet att veta hur en ny planeringsinriktning ska se ut är stort. Hela området bör redovisas som utredningsområde där olika alternativ ska pröva i ett planprogram.

Målet integrerad stadsmiljö får inget konkret svar i planförslaget. Ett undantag är en eventuell GC-bro mellan Henriksdalsberget och Alphyddan. Miljardprojekten med överdäckning av Värmdöleden och upphöjningen av Saltsjöbanan har stoppats av ekonomiska skäl till förfång för

integrerad stadsmiljö.

De tidigare gestaltade livsmiljöerna har stoppats. Men vad skall nu väva samman stadsmiljön? Översiktsplanens förhållningssätt är ju att förbättra kopplingen mellan områden och minska barriärer skapade av trafikleder.

Översiktsplanen visar endast en kartsymbol för bytespunkt vid tunnelbanans ändstation.

Överdäckningsstoppet måste diskuteras brett

Överdäckningen skulle ge bättre kontakt och bättre bullermiljö mellan centrala Nacka och Nacka strand/Jarlaberg samt ett parkstråk Stadshusparken via Jarlaberg mot Nyckelviken. Allt detta ihop med tunnelbaneuppgångar på båda sidor, bussterminal samt ny bostadsbebyggelse intill överdäckningen. De nya förutsättningarna för planeringen inklusive den lägre utbyggnadstakt som nu gäller bör utnyttjas för nytänk i markanvändningsplaneringen. Vissa tidigare avvägningar i planeringen mellan exploatering och värden i grönstrukturen behöver ses över för möjlig revidering.

Översiktsplanesområdet bör innefatta de svåra frågor kring inriktningen som stoppet av överdäckningen innebär. Inget av detta kommenteras i förslaget. Att kommunen inte har presenterat ett nytt färdigt förslag är inte skäl för att mörka frågan för Nackaborna. Frågan bör ställas till alla inblandade: Finns förslag till vad som bör göras istället för överdäckning? Exempelvis skulle en träbro som förlängning av Jarlabergsvägen kunna byggas över Värmdöleden. Det finns säkert idéer om Nackaborna tillfrågas? NackaVärmdöPosten borde kanske uppmana Nackaborna ge sina förslag nu när kommunen är osäker på vad som bör göras.

Ett stort problem i Nacka stad är Nacka Forumkolossen som är allt annat än stadsmässig. (Byggnaden är som en oljetanker som fastnat på tvären i ett sund) Den är en barriär mellan Stadshuset/Nya gatan och bostäderna på höjdryggen mittemot. När köpcentrumet är öppet sker kontakterna genom detta. På kvällarna får kontakterna ske på oattraktiva omvägar. Hur kan området göras mer stadsmässigt?

Kan bytespunkten bli en mötesplats?

Att det ska bli en bytespunkt mellan T-bana och busslinjer kan uttydas av planförslaget. Riktlinjer för detta lämnas dock inte. Enligt rykten så kan det bli på en breddad Vikdalsbro samt vid Skvaltans väg bytespunkten för bussarna avses byggas. Nacka Miljövårdsråd känner oro för hur det ska gå att få en god gestaltad stadsmiljö i detta känsliga läge. Kollektivtrafiken bör naturligtvis prioriteras men det är ett blåsigt och av biltrafiken på Värmdöleden m fl vägar bullerutsatt område. Det är knappast upplyftande att titta på Värmdöleden och Forumfasaden i väntan på buss. Delar av området ligger i ett skuggigt norrläge.

Alla typer av trafik från och till Nacka strand och Jarlaberg på Vikdalsbron behöver fortsatt beredas plats. Leds dagens omfattande biltrafik på Skvaltans väg helt eller delvis istället via Vikdalsvägen mot Värmdövägen kommer det bli kaos. Vad blir det nu av det tidigare planerade gröna parkstråket mellan den kommande stadsparken och Nyckelviken via Jarlaberg?

Samrådsredogörelsen saknar viktiga påpekanden

Kommunens samrådsredogörelse är mycket allmänt hållen och redovisar inte och bemöter inte Nacka Miljövårdsråds påpekanden om svagheter i kommunens övergripande planeringsprocesser eller rådets synpunkter på markanvändningen i olika kommundelar. Delaktighet för Nackaborna har försvårats då återkoppling och utvärdering av synpunkter ofta saknas.

Nacka Miljövårdsråd är en remissinstans sedan över 50 år som bevakar miljöfrågor brett och som kontinuerligt granskar flertalet av de planer som berör delar eller hela Nacka kommun. Nacka Miljövårdsråd har påpekat att det finns tid att göra justeringar i markanvändningen. Tidigare misstag måste kunna justeras utifrån ny kunskap.

Den målbild som tidigare planering gett för centrala Nacka från planprogram 2015 och den då och då reviderade Strukturplanen för Nacka stad, gällande översiktsplan 2018 samt förtydligandet i projektet Mötesplats Nacka gäller tydligen inte. Frågan kommenteras inte i samrådsredogörelsen och inte heller i granskningsförslaget och dess miljökonsekvensbeskrivning.

Målbilden för Sickla har lagts fast i ett flertal dokument men gäller inte längre när Saltsjöbanans upphöjning och Planiavägens anslutning till Värmdövägen stoppats. Påpekandet att detta kräver ändring av översiktsplanen har inte heller bemötts.

Det nämns ofta att det är viktigt att mötesplatser utvecklas. Nacka Miljövårdsråd har i samrådet påpekat vikten av att torg planeras som allmän plats så att bl a valstugor och demonstrationer kan ta plats där och inte utestängas som på centrumägarnas torg . Detta redovisas inte i samrådsredogörelsen.

Miljökonsekvensbeskrivningen har begränsat värde

Miljökonsekvensbeskrivningen är också allmänt hållen och får därför begränsat värde. De formuleringar om mål och åtgärder som översiktsplaneförslaget innehåller görs till intäkt att läget förbättras jämfört med 0-alternativet som är gällande översiktsplan från 2018. Beskrivning av de hot och möjligheter som finns i Nacka framgår inte.

De stoppade projekten gör att konsekvenserna för miljön försämras på dessa platser om man jämför med gällande översiktsplan från 2018. Att få livfulla stadsmiljöer och överbrygga barriärer överges. Detta framgår inte av miljökonsekvensbeskrivningen.

Engagemang för tunnelbana till Orminge behövs

Vad menas med att möjlig tunnelbana till Orminge bör inte omöjliggöras efter 2050 ? Formuleringen är oklar och mycket defensiv. Bör det inte istället stå att kommunen önskar att tunnelbanan byggs ut till Orminge och planerar för att detta ska kunna ske (helst före 2050).

Kommunen måste lämna plats för tunnelbaneuppgångar i pågående omvandling av centrala Orminge. Kommunen behöver också samverka med grannkommunerna om andra utbyggnader av tunnelbanesystemet som har gemensam nytta.

Markkrävande verksamheter behöver tydlig behandling i översiktsplanen

Markkrävande verksamheter som idrottsanläggningar har behandlats styvmoderligt i kommunens översiktsplanering tidigare och nu fortsatt i aktuell översiktsplanering. Detta har gjort att tokiga förslag poppat upp som lokaliseringarna vid Källtorp på Erstaviks mark och på kyrkans mark i Boo. Lokaliseringar långt från bebyggelsen på mycket värdefull naturmark. Som väl är har dessa projektidéer inte kunnat genomföras. Det behöver tydliggöras att den mångfunktionella bebyggelsen behöver hårbärgera idrottsanläggningar och att det också gäller fullstora fotbollsplaner. Ansvariga nämnder behöver samordna sin planering för detta. En karta som är bifogad förslaget visar idrottsanläggningar men viktiga sådana finns inte med.

Kartorna över idrottsanläggningar är bedrövligt ofullständiga. Bland annat saknas Hellasgården, Järlagården och badanläggningen med hopptorn på Badholmen i Saltsjöbaden. De tre golfbanor

som finns i Nacka har erhållit med varsin markering, men markeringen är placerad på godtycklig plats på golfbanornas gräs istället för på de anläggningar med restauranger, toaletter och möjlighet att byta om och som utgör startpunkt och slutpunkt på en golfrunda. Dessa anläggningar fungerar även som en sorts friluftsgårdar för besökare till naturområden, alla tre ligger i eller i omedelbar anslutning till naturreservat.

"Det handlar också om att se till att få in alla funktioner som behövs när vi växer, t ex idrottsmöjligheter och grönska." Denna formulering står i förordet men problemet är att kunna behålla viss värdefull värdefull grönska eftersom det är svårt att få in grönska i efterhand. Fullstora fotbollsplaner tas bort och det är naturligtvis problematiskt att få in dessa när marken anvisats för annat.

Kommunen behöver ta lärdom av tidigare misstag

Hur kommunen kunnat bygga förskolan "Nya Kristallen" med en dålig lokalisering måste utvärderas. En "avvikelse rapport" behövs för att i framtiden undvika denna typ av planeringsfadäs. Byggnaden ligger nära Nacka aula som är en märkesbyggnad. Den leder in biltrafik där sådan bör undvikas och den har tagit en del av naturområdet som är tänkt som stadspark. Dessutom är byggnaden inte mångfunktionell och svår att använda till annat. Är detta pang för Nackabornas skattepengar? Detaljplanering påbörjas på olämpliga platser och stoppas ibland som tur är t ex förskola i Lillängsskogen. Inaktuell detaljplan för verksamhetsområde i våtmarksområde, Igelbodatomterna, har som tur är inte heller kunnat genomföras. Lärdomar från tidigare förgävesprojekteringar mm behöver dras.

När man byggde en vägförbindelse mellan Skvaltans trafikplats och Skönviksvägen lade man en vägbank över en befintlig gång- och cykelväg istället för att göra en viadukt som bl.a. Nacka Miljövård rekommenderat. Därför är nu gångförbindelsen från Skvaltan mot Nyckelviken och Jarlaberg längre och kräver flera passager över bilvägar.

I översiktsplanen bör det tydligare framgå hur 4-stegsprincipen i planeringsprocesser ska användas innan rivning av befintlig bebyggelse. Möjligheten att använda och integrera äldre byggnader i den stora omvandlingen av kommunen som sker görs då och då men bör studeras ytterligare i planeringen. Ett fullt användbart kontorshus har exempelvis rivits på Nobelberget, den värdefulla delen av Elverkshuset likaså samt industrihuset där Konstnärernas kollektivverkstad fanns ritat av Backström och Reinius. Fler industribyggnader i Sickla planeras att rivas. Industrihistorien suddas ut om bara några enstaka hus bevaras. Cirkulär användning bör tydligt eftersträvas.

Kommer försämringen av entréerna till grönområdena fortgå?

Översiktsplaneförslaget anger vikten av att entréerna till grönområdena beaktas. Tyvärr är det inte så under senare år. Försämringar har genomförts och ytterligare planeras. Porten vid Kvarnholmens trafikplats mot Ryssbergen, gångvägen mot Nyckelviken från Ica Maxi, passagen från Östervik mot Erstavik där bom satts upp samt den äldre vägen söderut från Telegrafberget upp i Skarpnäs mot ruinerna efter Alpbaden som försämrats så att den inte längre är framkomlig med barnvagn eller rullator. Dessutom påverkas passage från Ektorpsvägen till Nyckelviken av att tennishallar planeras där. Det blir längre och svårare att komma ut i skogen på flera platser och flora och fauna påverkas negativt. Motorvägarnas barriäreffekter behöver studeras ytterligare. Små och stora vägportar bör analyseras ihop med leder och stigar i intilliggande grönområden. Det skulle behövas en karta som visar de passagemöjligheter som finns.

Nackas byggande är ett typiskt exempel på det rådande stadsbyggnadsidealet dvs. att bygga kvartersstad. Detta är tydligt på Västra Sicklaön men också i lokala centrumområden. Kvarteren har högre hushöjd än i den traditionella innerstaden och har nästan alltid mörka gårdar. Detta har

vissa fördelar när butiker ger liv till gatorna men för grönstrukturen är det ofta negativt. Folkhemmets hus i park/natur är däremot positiv för grönstrukturen.

Cykeltrafiken behöver bättre förutsättningar

Enligt förslaget ska man ha "Fokus på utbyggnad och prioritering av de regionala cykelstråken." Bra att man fokuserar, men hur mäta? Enligt RUFS ska regionala cykelstråken uppfylla standard i Stockholms Läns Cykelplan. Vi anser att målet i Nackas översiktsplan bör skärpas till: "Fokus på utbyggnad och prioritering av de regionala cykelstråken till att uppfylla kraven i Stockholms Läns Cykelplan".

Det finns ett mycket stort behov för en gång- och cykelbana utefter Lagnövägen med sin täta trafik med tunga fordon. Skippa förslaget om att lägga GC-bana på pontoner på Insjön följt av en brant backe, med slut på cykelbanan nära busshållplats Snickartorp, få cyklister skulle använda denna.

Älgö som ju har en usel kollektivtrafik skulle verkligen behöva en cykelbana utefter Älgövägen till Solsidan där det finns rimlig kollektivtrafik. Enbart gångbana räcker inte med tanke på avståndet till Solsidan.

Cykling på smala och krokiga vägar är problematisk. Saltsjöbadsvägen mellan Östervik och Saltsjö-Duvnäs är en sådan sträcka. Att belysning nu ordnats är bra men trafiken är växande mot kretsloppsstation och verksamhetsområden samt stora ledbussar för Saltsjöbanans ersättningstrafik mm.

Ett viktigt cykelstråk går från Björkhagen mot Hellasgården och vidare mot Erstaviksbadet via Snörom. Vid Dammtorpssjöns norra spets är det därför en tät cykel- och gångtrafik runt sjöns spets. Denna trafik försvårades när Trafikverket senast (sommaren 2023?) grävde om GC-banan och satte upp ett nytt staket. Ta bort ett par av bilparkeringsplatsena och en del av staketet och bygg en GC-bana i en mjuk sväng runt sjön!

En GC-väg genom Erstavik till Tyresöstrand vore en fördel för både Nacka och Tyresö. Vägen är avstängd vid Erstaviks ekonomibyggnader ca 200 m SSV om herrgården. Problemet borde kunna lösas genom att förbättra anslutningen vid kommungränsen samt bygga en ny cykelstig söder om gården liknande den som finns norr om gården för cyklister bla mot Erstaviksbadet. Samverkan med Erstaviks Fideikommiss behövs för denna gång- och cykelväg om vägen förbi ekonomibyggnaderna inte kan användas.

Det är önskvärt att förbättra båttrafiken

En snabb elektiskt driven bärplansbåt utefter Nacka norra kust vore mycket önskvärd. Slutmål kan vara Ålstäket i Värmdö eller Vaxholms hamn. En likaledes snabb elbåt bör kunna trafikera Skurusundet, Tollare, Fisksätra, Boo med tänkbart slutmål i Gustavsbergs hamn.

Nacka bör ta initiativ och samverka med angränsande kommuner i frågor av gemensamt intresse. Detta kan gälla olika frågor. Förlängd båtlinje mot Gustavsberg via bryggor i Nacka är ett sådant exempel. Att kunna färdas både västerut och österut är en fördel.

Prioritera spårtrafik i planeringen

Det är viktigt att prioritera att tunnelbanan genom Nacka förlängs via Ektorp, Skuru och Björknäs till Orminge.

I Värmdö vill de ha en snabb spårförbindelse genom Nacka till Gustavsberg och kanske Mölnvik eller Hemmesta.

Kommunen bör engagera sig i att en ofta föreslagen förlängning av tunnelbanan från Skarpnäck till Älta och Tyresö genomförs.

Regionen har nu påbörjat en studie av olika möjliga spårutbyggnader i Stockholmsregionen. Denna arbete bör Nacka ge input till, helst tillsammans med Värmdö och Tyresö.

Bilmiljön är prioriterad före stadsmiljön

Kommunen värnar om bilanknuten verksamhet i den 15-minuterstad runt tunnelbaneuppgångar som illustreras i förslaget. Oftast omlokaliseras denna typ av verksamheter i regionen till mer perifera lägen och inte i regionkärnan. Kommunen planerar för denna form av verksamhet i Ryssbergen med bilhall, drivmedelsförsäljning och McDonalds Drive Thru. Kommunen signalerar både innerstad och "Edge City" på en gång. För att ytterligare markera motorvägsmiljöns dominans planeras Kvarnholmens trafikplats få anslutningar österut. Detta är olämpligt och utbyggnaden av Norra gatan behöver istället studeras ihop med att Järlastigen i form av en mer stadsmässig lösning. Västra Sicklaön har redan stora ytor av motorvägsmark med trafikplatsernas ramper och impediment. Gator med trottoarer samt cykelvägar behövs för att förbinda bebyggelse, grönområden och kollektivtrafiken.

I praktiken tillkommer huvudsakligen ensidiga bostadsområden

Man eftersträvar ofta mångfunktionell bebyggelse men det blir bostäder och inte arbetsplatser. I Fisksätra södra finns gällande detaljplan för verksamheter men kommunen föreslår endast bostäder istället.

Nacka tappar stora arbetsgivare t ex i Nacka strand och byggnader omvandlas till bostäder. Problem med kollektivtrafik och allmänt byggstök är inte attraktivt för företagsetablering eller för bostadsköp. Bostäder i bullerutsatta lägen är oattraktiva.

Översiktsplaneförslaget saknar en vision om forskning och högre utbildning. Nobelberget är ett namn som signalerar mer än att vara ett gängse bostadsområde. Nacka strand är också en lämplig lokalisering för högre utbildning.

Nackas natur är det som är attraktivast

Det digitala hjälpmedel som använts (Placetoplan) för att få in synpunkter har gett viss information om vilka frågor och platser kommuninvånarna har synpunkter på. Tyvärr har verktyget inte fungerat optimalt. Det framgår när man i efterhand ser på kartredovisningen. Många synpunkter har hamnat fel i geografien och vad värre är så har synpunkter som skrivits av användare i vissa fall fallit bort. Det är dock ett digitalt försök i all välmening. Varje gång Nackaborna tillfrågas om vad som är bra blir svaret oftast naturen antingen svaret ges digitalt eller analogt.

Det som är attraktivt är naturen och vattenkontakt vilket är en komparativ fördel för Nacka och är en viktig del av vår Nackaidentitet. Detta framgår också av översiktsplaneförslaget men måste få ett konkret genomslag i avvägningar som berör grönstrukturen och vattenområdena. Att kommunens miljömål inte hanterat skogar och våtmarker har varit en lucka som behöver fyllas. I projekt med exploatering av naturmark bör alternativ som skyddar dessa värden tas fram som en del av planeringsprocessen.

Kunskapen om ekologiskt särskilt känsliga områden bör beaktas ytterligare

Detaljplaneområdet i Ryssbergen är inte exploaterat ännu. Det är ett ekologiskt särskilt känsligt område av stor betydelse i grönstrukturen/den gröna infrastrukturen (se underlagskarta 10). Så länge skogen står kvar finns dessa värden kvar. Ingen avverkning bör ske i förtid. Marknaden kan vika och intressenterna kanske hoppar av. Norr om har kommunen redan gjort ett kvarvarande område till naturreservat. Utsiktsplatsen Hjässan hade en bra GC-väg som har kapats av Kvarnholmens trafikplats. Ingen ersättningsväg planeras. Hur utsiktstorn ska kunna byggas och hur platsen ska skötas redovisas inte. Framförallt hur blir området tillgängligt för Nackaborna?

Redovisning av förändrad markanvändning behöver justeras

Ryssbergenplanen redovisas som mångfunktionell bebyggelse med utvecklad inriktning. I Orminge redovisas exempelvis mindre områden med inriktningen utvecklade sammanhängande bostadsbebyggelse (dessutom felnummerade). Olika sätt att redovisa förvirrar. Ska områden delas upp eller inte? Även i Orminge är det fråga om ändrad inriktning dvs. nyexploatering. Det finns stora befintliga bebyggelseområden exempelvis Jarlaberg som redovisas med utvecklad inriktning när endast mindre delar avses få ändrad markanvändning.

Hur kan avverkningen av skog minskas framöver?

När det gäller grönstrukturens biologiska värden så saknas problematisering utifrån underlagen och utpekande av områden och stråk som har viktig funktion för spridningen av viktiga arter. Kvarterstadsbyggande i centrala Nacka har redan kraftigt påverkat de biologiska värdena och mer är på gång. Detta gäller höga naturvärden i t.ex. Stadshusets och vattentornets närhet. Hur stor areal skog med höga värden har avverkats och vad innebär översiktsplanen när det gäller kommande avverkning? Faunadepåer (vedkyrkogårdar) ser ut att växa mest av allt i mångfunktionella (naturbana) områdena.

Ryssbergen behandlas styvmoderligt i planeringen. Miljöorganisationerna i Nacka har konsekvent framfört att hela Ryssbergen bör bevaras som naturområde bl a med tanke på att så många andra värdefulla områden med centralare läge redan exploaterats eller är i färd att exploateras. Den "balansering" mellan olika intressen som kommunen utfört har resulterat i avverkningar av värdefulla områden och mer är på gång. Hur mycket och hur värdefull naturmark beräknas utgå?

Tyvärr skulle denna bebyggelse i Ryssbergen bli en isolerad enklav utan någon riktig livsmedelsaffär och kollektivtrafiken dit blir mycket begränsad. Från närmaste T-banestation, Järla, blir det ca 1 km gångväg med uppförsbacke på ca 25 m. Tyvärr betyder detta att enbart bilister kommer att söka sig dit.

Vi behöver torg som är mötesplatser för alla

Det är viktigt att de torg som finns eller tillkommer klassas som allmän platsmark. Det öppnar för att platsen tillfälligt med tillstånd kan upplåtas för demonstrationer eller andra arrangemang. I nästan alla större och medelstora kommuner ställer man upp valstugor tillfälligt inför allmänna val, tyvärr har detta i Nacka hindrats av att lämpliga platser inte varit allmän platsmark.

Det saknas aktuella planprogram för huvuddelen av kommundelarna

Ett flertal planprogram behöver uppdateras. Det gäller både Västra Sicklaön och lokala centra. Fisksätra är ett tydligt exempel. Trots omfattande pågående och planerade förtätningar har ingen plats för ett permanent Folkets hus i Fisksätra pekats ut. Det finns ingen stor möteslokal i området

och ingen plats är reserverad trots att planprogrammet och tidigare översiktsplaner redovisat behovet. I Fisksätra södra finns en gällande detaljplan för arbetsplatser men den planeras för bostäder. Projekt efter projekt lanseras efter hand av markägare och hanteras separat ett efter ett av kommunen.

Ogenomtänkta hugskott drabbar Fisksätra

Vid infarten till Saltsjöbadsleden mot Fisksätra skapas förutsättningar för transportintensiva verksamheter. Detta uttalande i översiktsplaneförslaget är helt verklighetsfrämmande. På ena sidan finns en bensinmack och på andra sidan en smal remsa mark för bullervall. Norr om ligger Fiskarhöjden och en skoltomt. Området är en smal markremsa som är del av det befintliga Fisksätra. Bullervallen har stöd i detaljplan och har efter 50 år fått viss krontäckning. I kanten finns en svacka för omhändertagande av dagvatten.

Vid bensinmacken passerar regional cykelväg och en gångväg mot Grötfatet som utgör en huvudentré mot Erstavik. En fortsättning av gång- och cykelvägen längs Saltsjöbadsvägen österut förbi Fiskarhöjden är planerad. Att kunna få in verksamheter intill trafikplatsen går definitivt inte.

Verksamhetsområdet strider mot den egna planens principer

Översiktsplanens egen målbildsstruktur talar tydligt mot denna typ av hugskott. Idén strider också mot de förhållningssätt till allmänintressen som översiktsplanen anger. Sett till grönyta per invånare så är tillgången inom 300 meter lägst i Fisksätra och Västra Sicklaön. Att försämrade en entré till Erstavik från det tätbefolkade Fisksätra är i strid mot planens principer. Gestaltad livsmiljö som tillför kvalitéer behövs inte degradering av miljön. En gångväg runt Grötfatet vore ett lämpligt tillskott. Golfbanan gör att möjligheten att korsa området för att nå vissa skogsområden är begränsad och Fisksätraborna är hänvisade till omvägar.

Verksamhetsområdet ser ut att vara större än det är genom att hela trafikplatsen och delar av Saltsjöbadsleden ingår. Området är mycket kuperat med varierat innehåll med både tall och ekskog samt hållmarker. Verksamhetsområdets östra del som till största delen är parkmark i gällande plan bör helt utgå. Sydvästra delen är Vattenfalls område, återvinningscentral samt hunddagis och nordvästra delen upplag samt båthall. Erstavik har fått planbesked för sin del av området men ytterligare utnyttjande begränsas av våtmark, värdefulla träd samt bred kraftledningsgata. Stig genom skogen via vägporten mot Erstavik skulle försvinna. Krabbans förskola skulle beröras mycket negativt.

Österviks verksamhetsområde bör begränsas till Östervik

Verksamhetsområdet anges som Vo6 Östervik vilket är ett annat namn än i samrådsförslaget då det kallades Fisksätra företagsområde. Namnändringen är i detta fall rimlig. Det är endast vid Östervik som det finns fog för viss utveckling av verksamheterna. Att dribbla med namn skapar tyvärr misstro. Så var det med Igelbodatomterna som kommunen ville beteckna som Fisksätratomterna.

De exploateringsidéer för verksamheter längs Saltsjöbadsleden som Frentab delgett kommunen är att våldföra sig på naturen i Fisksättras närområde. Den avser kommunens mark som är parkmark. Även området söder om trafikplatsen och därmed utanför granskningsförslagets har föreslagits av Frentab.

Företages exploateringsidéer gäller också det kuperade höjdområde som ligger mellan Saltsjöbadsleden och Saltsjöbadsvägen. I öster börjar området vid Hummervägen och i väster i slutningen mittemot förskolan. Området har en hög bergvägg mot Saltsjöbadsleden (där bergssäkringsarbeten pågår och har en också en bergvägg mittemot Långrevsgatan. Höjdområdet är

ett bullerskydd för Fiskarhöjden och Krabbans förskola. Denna del av området är mest frekventerat av de boende med en stig som bl a nyttjas av hundägare.

Frentabs oseriösa illustration som saknar väganslutning tar varken hänsyn till Fiskarhöjden eller till entrémiljön till kommundelen Fisksätra. En kolossal ByggOle är knappast kompatibel med områdets sammanhängande bostadsbebyggelse eller lokalt centrum som är de markanvändningsslag som måste prioriteras.

Verksamhetsområdet Vo6 bör få ny avgränsning och endast omfatta Österviksdelen. Ingen ny infart från Saltsjöbadsvägen till området bör tillkomma och därmed bör befintlig infart användas. Saltsjöbadsvägen är bl a skolväg som utnyttjas med cykel och andra lättare fordon.

Planeringen för Gungvikens verksamhetsområde är också oklar

Vid Gungviken finns ett område som skulle kunna utvecklas som arbetsområde. Den del som ligger mot Drevinge gård är dock nyckelbiotop och ytterligare en nyckelbiotop är bäckravinen som korsar området. Längs bäckravinen finns vägbank som är den historiska landsvägen mot Saltsjöbaden som hade denna sträckning fram till 1920-talet. Vägen har en plankorsning vid Saltsjöbanan i norr och leder till vägport under Saltsjöbadsleden i Söder. Längst i väster finns verksamheter på utfylld mark i form av upplag och träffisverksamhet (för träffis finns tillstånd). Upplagsområdet har på senare år utvidgats. Detta sedan länge hårdgjorda område anges konstigt nog som N-område i gällande översiktsplan. Kommunen hade lika dålig koll på området inför gällande översiktsplan som nu.

Försök att lokalisera bergkross vid Gungviken har stoppats och nu lanseras idéer som gäller marin verksamheter. En till synes realistisk bro över Saltsjöbanan ingår. Oberoende av de olika inriktningar som diskuteras för Gungvikenområdet bör viktiga passager för friluftslivet både norr-söder och öster-väster beaktas. Bilvägen genom området används också som ridväg. Riksintresse för friluftsliv gäller längre söderut.

Den stora vägporten under Saltsjöbadsleden för Erstaviksvägen är en tidigare utpekad huvudentré till Erstavik men som nu helt ockuperas av hästverksamheterna.

Marinor och varv planeras för bostadsbebyggelse på flera platser men behovet av denna typ av anläggningar kvarstår och ökar. I stället tillkommer nya projektidéer som som t ex vid Gungviken. Vid Morningside marina slås småföretagen med arbetstillfällena ut och miljön blir mindre multifunktionell och mer ensidig av kommunens planering. Översiktlig planering visar inte detaljer men behöver ange en översiktlig inriktning i denna fråga liksom till annat i den trendmässiga utvecklingen.

För Nacka Miljövårdsråd

[Redacted signature]

Detta remissvar är utlagt på webben som <http://www.nackamiljo.se/granskoverplan2025.pdf>

Nacka Miljövårdsråd

[Redacted contact information]

Telefon:

[Redacted contact information]

E-post:

[Redacted contact information]